

Barbara Zawadzka-Antosik, Ludomir Łoźny

Czekanów, gm. Jabłonna Lacka, woj. sieradzkie. Stanowisko I - "Tureckie Mogiły" - cmentarzysko. Stanowisko II - osada

Informator Archeologiczny : badania 14, 144-146

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Drugie, wyraźne skupisko grobów odkryto w południowo-wschodniej partii cmentarzyska, łącznie 24 groby, w tym 2 groby z bogatym wyposażeniem w postaci paciorków szklanych, grzechotki glinianej, monety oraz wiaderka z żelaznymi okuciami i kabłąkiem.

W północno-wschodniej partii cmentarzyska odkryto zaledwie 10 grobów szkieletowych, występujących w dość znacznym rozrzucie przestrzennym. Wystąpiły tu natomiast dość intensywne ślady osadnictwa kultury łużyckiej z okresu halsztackiego - 6 jam. Podkreślić należy, że pierwsza warstwa grobów szkieletowych zalegająca tuż pod warstwą ziemi ornej na głębokości od 20 do 40 cm została w poważnym stopniu zdekompletowana. Zdecydowana większość grobów posadowionych była na osi NW-SE i na osi E-W. W ciągu trzech sezonów badań odkryto 180 grobów szkieletowych.

Prace badawcze będą kontynuowane.

CHOJNOWO, gm. Tolkmicko
woj. elbląskie
Stanowisko 2

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii
Zakład Badań Archeologicznych
SSP "Universitas"

Badania prowadził mgr Jacek Kowalski.
Finansował WKZ w Elblągu. Pierwszy
sezon badań. Cmentarzysko płaskie kul-
tury pruskiej /VI-VII w. n. e./.

Zbadano obszar 200 m² odkrywając 14 obiektów. Wśród nich były trzy pochówki końskie. Towarzyszyły im ciepłopalne groby ludzkie. Całość materiału zabytkowego stanowiły srebrne i brązowe okucia rzędu końskiego, sprzączki, zapinki brązowe, srebrne okucie rogu do picia, żelazne noże, fragmenty wędzideł, bryłki bursztynu, fragmenty ceramiki.

W jednym pochówku z koniem niemal całe wyposażenie wykonane było ze srebra.

Materiał i dokumentacja została przekazana do WKZ w Elblągu.

Przewiduje się kontynuację badań.

CZEKANÓW, gm. Jabłonna Lacka
woj. sieradzkie
Stanowisko I - "Tureckie Mogiły" -
cmentarzysko
Stanowisko II - osada

Państwowe Muzeum
Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Barbara Zawadzka-Antosik przy współpracy mgr Ludomira Łoźnego. Finansowało PMA w Warszawie. Dziesiąty sezon badań. Cmentarzysko szkieletowe - XII-XIII w., obiekty osadnicze - VII-VIII i X - początek XI w.

Podjęto po dwuletniej przerwie badania wykopaliskowe na stanowiskach I i III. Ogółem przebadano 263,5 m² powierzchni, wyeksplorowano 3 groby szkieletowe, 1 jamę z VII-VIII wieku i 2 jamy z X - początku XI wieku.

Stanowisko I - "Tureckie Mogiły" - cmentarzysko z XII-XIII wieku.

Przebadano 101 m² powierzchni w północno-zachodniej partii obiektu. Wyeksplorowano 3 groby szkieletowe: kobiety, mężczyzny i dziecka oraz jedną jamę z początków wczesnego średniowiecza.

Groby wystąpiły w północno-wschodniej części aru, w dwóch sąsiednich rzędach, płytko pod powierzchnią, mocno uszkodzone przez orkę. Obudowa kamienna była w większości zniszczona. Orientacja szkieletów zachodnia. Przy zmarłych znaleziono: pierścienek i sprzączkę z brązu, dwa krzesiwa i nóż żelazny oraz trzy gwoździe od trumien. Luźno wystąpiły: 4 noże żelazne, zausznica malinowata z brązu i gwóźdź żelazny.

Jama 78 - resztką budynku z VII-VIII wieku wystąpiła poniżej grobów na planie prostokąta z zaokrąglonymi bokami i wymiarach 5 x 3,5 m i głębokość do 40 cm. W czarnej ziemi wypełniska wystąpiła duża ilość polepy, ceramiki lepionej ręcznie, trochę kości zwierzęcych i dwa noże żelazne.

Analogiczne duże jamy w liczbie 4 zostały wyeksplorowane na terenie cmentarzyska oraz na stanowisku III w poprzednich sezonach wykopaliskowych. Jama 78 różni się jednak od nich brakiem paleniska oraz bardzo dużą ilością polepy. Był to więc budynek naziemny nie mieszkalny, którego funkcji na razie nie można określić.

Stanowisko III - Osada z obiektami z X - początku XI wieku.

Na niewielkim wzniesieniu w odległości około 30 m na południe od cmentarzyska założono dwa wykopy o powierzchni 162,5 m². Celem ich było odsłonięcie i wyeksplorowanie jam, które sygnalizowane były na powierzchni ornego pola ułamkami ceramiki i czarną ziemią. Zbadano dwie jamy, a eksplorację 2 następnych odsłoniętych, trzeba było odłożyć do następnego sezonu badawczego.

Jama 1 - nieregularna o wymiarach 4,6 x 2,8 m i głębokości 65 cm, to właściwie 3 jamy wkopane częściowo jedna w drugą. We wszystkich trzech stwierdzono paleniska.

Jama 2 - nieregularny prostokąt o wymiarach 4,2 x 3 m i głębokości 90 cm. Był to obiekt dwuwarstwowy z paleniskiem w jamie młodszej i piecem glinianym w jamie starszej.

Obie jamy wypełnione były bardzo czarną ziemią i dużą ilością ułamków naczyń, kości zwierzęcych, polepy. Wystąpiły również szczątki ryb i 46 przedmiotów: 14 w jamie 1 i 32 w jamie 2. Ogółem znaleziono: 9 przęślików, jeden z bursztynu i 8 z gliny, 5 noży żelaznych, 2 oprawki rogowe i półfabrykat, zdobioną okładzinę rogową dużego jednostronnego grzebienia, kolczyk ze srebra, bransoletę z brązu, małą, niskokabłąkową ostrogę żelazną z zaczepami zgiętymi do środka, krzesiwo żelazne dwukabłąkowe, sprzączkę i sztyło ze-

lazne, 12 przekuwaczy rogowych i kościanych, 3 fragmenty oselek, rozcieracz kamienny, drucik żelazny, 3 przedmioty z kamienia, gliny i żelaza.

Interpretacja zbadanych jam nie jest łatwa, będą one wymagały szczegółowej analizy stratygraficznej i materiałowej. Wstępnie, opierając się na ceramice i materiale szczegółowym, można dwie zbadane jamy datować na X - początek XI wieku. Znaleziona w jamie z X-wieczną ceramiką mała ostroga żelazna, którą najpóźniej można datować na koniec VI wieku, pochodzi na pewno z terenu osady wcześniejszej, znajdującej się w bliskim sąsiedztwie. Warto podkreślić, że jest to już druga wczesna ostroga odkryta w Czekanowie, a jak wiadomo znalezione takich ostróg należą do wyjątkowych nie tylko na terenie Podlasia.

Badania przyniosły dalsze, interesujące materiały do poznania wczesnośredniowiecznego osadnictwa na terenie Podlasia Zachodniego. Odkrycie osadnictwa z X wieku wypełniło lukę chronologiczną i daje nam ciągłość osadniczą od VI do XIII wieku. Położona w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska I osada przyczyni się na pewno do uściślenia chronologii cmentarzyska. Bogate wyposażenie dwóch zbadanych jam stwarza duże nadzieje na przyszłość, bowiem odnotowano 5 dalszych jam z tego samego okresu.

Mając na uwadze, że Czekanów z każdym rokiem dostarcza coraz bardziej interesujących materiałów, konieczne są dalsze, bardziej kompleksowe badania. Jest to bowiem punkt wyjątkowy dla Podlasia i powinien być możliwie w pełni zbadany.

Sezon wykopaliskowy 1980 roku zamyka się dla stanowiska I liczbą 118 grobów i 78 jam, a dla stanowiska III - 7 zbadanymi jamami /na ogólną liczbę 23/.

Materiał i dokumentacja znajdują się w PMA w Warszawie.

CZERCHÓW, gm. Ozorków
woj. łódzkie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadziła dr Aldona Chmielowska,
Finansował WKZ w Łodzi. Piąty sezon badań.
Wczesnośredniowieczny kompleks osadniczy.

Badania prowadzono w północno-zachodniej części wsi Czerchów, w odległości około 1, 5 km od grodziska, gdzie w założonej przez rolników piasznicy odsłonięto ponad półmetrowej grubości warstwę kulturową. To przypadkowe odkrycie stało się początkiem badań osadnictwa towarzyszącego uprzednio badanemu grodowi.

Osada położona była na stoku wysoczyzny okalającej od północy i wschodu podmokłe łąki, w odległości około 100 m od strumyka będącego dopływem Bzury. Przebadano 185 m² do przeciętnej głębokości